

Sygn. akt III Cz 804/14

III Cz 1007/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SO Danuta Pacześniowska

Sędziowie: SO Aleksandra Janas

SR (del.) Roman Troll (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2014 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

z wniosku wierzyciela W. T.

przeciwko dłużnikowi D. K.

o świadczenie pieniężne

w przedmiocie skargi dłużnika na postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r. wydane przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze P. W. w sprawie egzekucyjnej prowadzonej pod sygnaturą akt Km 341/10

na skutek zażaleń dłużnika oraz Komornika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 25 marca 2014 r., sygn. akt I Co 1798/13

postanawia:

- 1. sprostować oczywistą omyłkę pisarską w punkcie 2 zaskarżonego postanowienia poprzez wpisanie w tym punkcie w miejsce wskazanego „pkt 2” prawidłowego oznaczenia jako „pkt 3”,**
- 2. oddalić oba zażalenia,**
- 3. zasądzić od dłużnika na rzecz wierzyciela kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego,**
- 4. zasądzić od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze P. W. na rzecz dłużnika kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Danuta Pacześniowska SSO Aleksandra Janas

Sygn. akt III Cz 804/14

III Cz 1007/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 marca 2014 r. Sąd Rejonowy w Zabrze w sprawie ze skargi dłużnika na czynności komornika w sprawie Km 341/10 zmienił w punkcie 1 postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r. Komornika Sądowego przy Sądzie

Rejonowym w Zabrze P. W. w ten sposób, iż umorzył postępowanie w sprawie w całości (pkt 1), a także punkt 2 tego postanowienia ustalając koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 4 125,48 zł (pkt 2), w pozostałym zakresie skargę oddalił (pkt 3) i zniósł wzajemnie koszty postępowania (pkt 4).

Zażalenie na to postanowienie złożył Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zabrze P. W. zaskarżając je w zakresie ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego (pkt 2) i wniósł o jego uchylenie w całości, ewentualnie o jego zmianę poprzez uchylenie i oddalenie skargi jako bezzasadnej lub uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wskazał, że koszty postępowania zostały przez niego ustalone w punkcie trzecim postanowienia, a nie jak wskazał Sąd Rejonowy w sentencji w punkcie 2 i w tej części wniósł o sprostowanie tego postanowienia.

Jednocześnie wskazał, że spełnienie świadczenia bezpośrednio do rąk wierzyciela nie pozbawia go prawa do naliczania opłaty stosunkowej, albowiem nastąpiło w toku postępowania egzekucyjnego (art. 825 pkt 1 kpc w związku z art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji). Niezasadny jest wniosek, że o skuteczności egzekucji można mówić wtedy, gdy komornik samodzielnie wyegzekwuje świadczenie. Dlatego też uważa, że naliczona opłata egzekucyjna w wysokości 15% jest prawidłowa, ponieważ świadczenie dłużnika uiszczone bezpośrednio wierzycielowi należy traktować jako wyegzekwowane, a opłatę 5% pobiera się od części świadczenia, której wierzyciel nie otrzymał od dłużnika i zrezygnował z jej dochodzenia.

Zażalenie na to postanowienie złożył także dłużnik zaskarżając je w części dotyczącej punktów 3 i 4 i zarzucając naruszenie:

a. art. 770 kpc poprzez błędne przyjęcie, że koszty postępowania egzekucyjnego powinien ponieść dłużnik, podczas gdy powinien ponieść je wierzyciel,

b. art. 776 zd. 1 kpc w związku z art. 803 kpc poprzez uznanie, że wydanie dwóch tytułów egzekucyjnych na podstawie jednego stosunku prawnego i zapłata przez dłużnika należności zasądzonych w jednym z nich przesądza o zasadności prowadzenia egzekucji na podstawie drugiego tytułu egzekucyjnego, jeżeli został on uchylony,

c. art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji poprzez zastosowanie i obciążenie dłużnika kosztami postępowania egzekucyjnego w wysokości 5% od świadczenia pozostałego do wyegzekwowania podczas gdy dłużnik wykazał, że umorzenie nastąpiło ponieważ orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone,

d. art. 49 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji poprzez jego niezastosowanie i wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 3 poprzez zmianę punktu 4 postanowienia komornika z dnia 24 lipca 2013 r. i orzeczenie, że koszty postępowania ponosi w całości wierzyciel oraz zmianę punktu 5 postanowienia komornika poprzez jego uchylenie, ewentualnie orzeczenie, że koszty zastępstwa procesowego wierzyciela jego obciążają, a także zmianę zaskarżonego postanowienia w punkcie 4 poprzez zasądzenie od wierzyciela na rzecz dłużnika kosztów postępowania za obie instancje. Wniósł także o sprostowanie postanowienia w zakresie punktu 2, albowiem kosztów dotyczył w tej części punkt 3 postanowienia komornika, a nie punkt 2.

W uzasadnieniu wskazał, że nie kwestionuje wysokości kosztów określonych w punkcie 2 zaskarżonego postanowienia, a jedynie zasadę ich ponoszenia, albowiem spełnienie świadczenia w kwocie 55 355,64 zł bezpośrednio do rąk wierzyciela nie miało związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym, a tytuł wykonawczy Sądu Rejonowego w Zabrze (V GC 204/09) został uchylony postanowieniem z 23 maja 2011 r. Zapłaty zaś dokonano w wykonaniu innego niż uchylony tytułu wykonawczego, a to tytułu egzekucyjnego z 6 lutego 2013 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Gliwicach w sprawie o sygn. akt VII GC 859/11. Oba te tytuły dotyczyły jednego świadczenia.

W odpowiedzi na zażalenie wierzyciel wniósł o oddalenie zażalenia dłużnika i uwzględnienia zażalenia komornika oraz zasądzenie od dłużnika na rzecz wierzyciela kosztów postępowania.

Dłużnik wniósł o oddalenie zażalenia komornika jako bezzasadnego i o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Tytułem wykonawczym, którego wykonania żądał wierzyciel w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze P. W. w sprawie o sygn. akt Km 341/10, był wyrok Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 9 listopada 2009 r. (sygn. akt V GC 204/09), któremu dnia 1 lutego 2010 r. nadano klauzulę wykonalności, a egzekucja została wszczęta dnia 3 marca 2010 r. W toku postępowania egzekucyjnego prowadzono egzekucję także z ograniczonego prawa rzeczowego należącego do dłużnika, jednak dnia 29 marca 2011 r. zawieszono je z uwagi na wstrzymanie postanowieniem klauzuli wykonalności. Wydany po ponownym rozpoznaniu sprawy tytuł egzekucyjny (wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach o sygn. akt VII GC 859/11) potwierdził zobowiązanie, które dłużnik uregulował w kwietniu 2013 r.

Dnia 16 maja 2013 r. wpłynęło do komornika pismo wierzyciela o umorzenie postępowania z uwagi na zakończenie postępowania w sprawie VII GC 859/11 wydaniem dnia 6 lutego 2013 r. wyroku częściowo uwzględniającego powództwo, a należność ta została uiszczona. Pismem z dnia 18 lipca 2013 r. wierzyciel powiadomił komornika o otrzymaniu od dłużnika następujących kwot: 2 075 zł dnia 29 kwietnia 2013 r. (odsetki), 12 000 zł dnia 26 kwietnia 2013 r. (odsetki), 1 690,52 zł dnia 16 kwietnia 2013 r. (koszty procesu), 24 590 zł dnia 15 kwietnia 2013 r. (należność główna), 15 000 zł dnia 12 kwietnia 2013 r. (należność główna).

Dnia 24 lipca 2014 r. Komornik Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrzu P. W. w sprawie o sygn. akt Km 341/10 wydał postanowienie, którym umorzył postępowanie egzekucyjne na skutek wniosku wierzyciela w części ponad wyegzekwowane świadczenie w kwocie 55 355,64 zł (pkt 1), zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy (pkt 2), ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 8 661,05 zł i obciążył nimi dłużnika orzekając o zwrocie na rzecz wierzyciela do kwoty 1 330,88 zł (pkt 3), wezwał dłużnika do zapłaty pozostałej części kosztów egzekucyjnych w wysokości 8 303,35 zł (pkt 4) oraz przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 900 zł i obciążył nimi dłużnika (pkt 5). Na kwotę kosztów składają się koszty biegłego w wysokości 1 199,25 zł, koszty doręczenia środków pieniężnych 4 zł, koszty doręczenia korespondencji 154,45 zł i opłata stosunkowa w wysokości 15% od kwoty 55 355,64 zł, czyli 8 303,64 zł. Koszty egzekucyjne w wysokości 1 330,88 zł wierzyciel uiszczył komornikowi w postaci zaliczki.

Zgodnie z przepisem art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz. U. z 2001 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.), jeszcze przed zmianą mocą ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. poz. 1513), w sprawach o świadczenia pieniężne w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela oraz na podstawie art. 823 kpc komornik pobiera opłatę stosunkową w wysokości 5% świadczenia pozostałego do wyegzekwowania, jednak nie niższej niż 1/10 i nie wyższej niż dziesięciokrotna wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. W przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela zgłoszony przed zawiadomieniem dłużnika o wszczęciu egzekucji, komornik pobiera od dłużnika opłatę stosunkową w wysokości 1/10 przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. W przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłatę uiszcza wierzyciel, a komornik w celu jej pobrania wydaje postanowienie, w którym wzywa wierzyciela do uiszczenia należności z tego tytułu w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, przy czym postanowienie po uprawomocnieniu się podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności (art. 49 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji). W przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego z innych przyczyn, niż wskazane w ust. 2, komornik nie pobiera opłaty od tej części świadczenia, która nie została wyegzekwowana (art. 49 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji). W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2012 r., P 13/11 (OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 6, poz. 67) wskazano, że konstrukcja art. 49 ust. 2 ustawy z

dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w sposób niedostateczny uzależnia wysokość opłaty od przyczyny umorzenia. Dotychczasowe nowelizacje przepisów dotyczących pobierania opłaty stosunkowej w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego - dokonywane w wyniku orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego - zmierzały do uwzględnienia sytuacji, w której po wszczęciu egzekucji dłużnik spełnił świadczenia do rąk wierzyciela. Przyczyny, ze względu na które dochodzi do umorzenia postępowania egzekucyjnego, nie tworzą jednorodnej grupy i - w ocenie Trybunału - nie mogą być traktowane w jednakowy sposób. W razie umorzenia postępowania z urzędu (por. art. 824 § 1, art. 824 § 3 kpc), na wniosek osoby trzeciej (art. 825 pkt 3 kpc) lub dłużnika, opłata stosunkowa nie jest pobierana (art. 49 ust. 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji). Odmienne jest przy umorzeniu postępowania na wniosek wierzyciela lub na podstawie art. 823 kpc.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r. (sygn. akt III CZP 109/12, opublik. w OSNC z 2013, nr 10, poz. 115) art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji ma zastosowanie także w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela w sytuacji, gdy będący podstawą egzekucji nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym utracił moc po wszczęciu egzekucji.

Art. 49 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji ma charakter wyjątkowy i należy go interpretować zawężająco (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2010 r., III CZP 93/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 80 oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2012 r., P 13/11, OTK-A Zb.Urz. 2012, nr 6, poz. 67), a chodzi w nim o sytuację, w której w chwili wszczęcia postępowania czynności komornika nie mogły doprowadzić do zrealizowania obowiązku objętego tytułem wykonawczym, wierzyciel zaś jeszcze przed złożeniem wniosku egzekucyjnego mógł się o tym dowiedzieć i nie składać wniosku egzekucyjnego, dlatego ocena niecelowości wszczęcia postępowania egzekucyjnego w każdym przypadku dokonywana jest na chwilę jego zainicjowania.

W rozpoznawanej sprawie w toku postępowania egzekucyjnego wszczętego 3 marca 2010 r. nie doszło do wyegzekwowania przez komornika od dłużnika żadnej kwoty, ale skutkiem wszczęcia tego postępowania było bezpośrednie uregulowanie należności wierzycielowi. Postępowanie to wszczęto na podstawie tytułu wykonawczego, który następnie został uchylony, a wydany po ponownym rozpoznaniu sprawy tytuł egzekucyjny nie był zaopatrywany w klauzulę wykonalności na skutek dobrowolnego uregulowania należności. Dlatego też egzekucja została wszczęta prawidłowo i była celowa, gdyż zobowiązanie do zapłaty kwoty 39 590,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 28 267,13 zł od dnia 18 czerwca 2009 r. istniało w dniu jej wszczęcia, a kwota ta nie została wcześniej wyegzekwowana, lecz dłużnik dobrowolnie ją uiścił, ale już po prawidłowym wszczęciu egzekucji i wydaniu kolejnego tytułu.

Ustalone przez komornika koszty zastępstwa wierzyciela w toku postępowania egzekucyjnego (900 zł) także mieszczą się w stawkach wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem związanych z wartością dochodzonego świadczenia.

Sąd Rejonowy w Zabrze dokonał więc prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Okręgowy te ustalenia uznaje za własne. Dodać należy, że komornika wiąże tytuł wykonawczy i nie ma on możliwości badania jego zasadności oraz wymagalności roszczenia nim objętego (art. 804 kpc). Warto także podkreślić, że dokonanie przez dłużnika zapłaty świadczenia, a także podjęcie przez niego czynności związanych z zaskarżeniem pierwotnego tytułu wykonawczego było związane właśnie ze wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Dlatego też w pełni należy się zgodzić z rozważaniami Sądu Rejonowego w zakresie wysokości opłaty, którą należało pobrać od świadczenia dobrowolnie wpłaconego przez dłużnika i nie może ona wynosić 15%, gdyż działania komornika same w sobie nie pozbawiają dłużnika możliwości dobrowolnego spełnienia świadczenia, ale jego nawet dobrowolne spełnienie w toku prowadzonego postępowania musi łączyć się z potrzebą uregulowania opłat egzekucyjnych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. akt III CZP 142/08, opublik. w OSNC 2009/12/163, której argumentację Sąd Okręgowy w pełni przyjmuje).

Oczywistym jest, iż zmiana punktu 3 postanowienia komornika poprzez ustalenie kosztów postępowania egzekucyjnego na kwotę 4 125,48 zł powoduje, automatyczne zmniejszenie kwoty wskazanej w punkcie 4

postanowienia komornika, w którym wzywa on dłużnika do uiszczenia kosztów postępowania egzekucyjnego w ustalonej właśnie w punkcie 3 wysokości. Należy tylko podkreślić, że wezwanie to nie może już dotyczyć kwoty 8 303,35 zł, ale musi być stosunkowo obniżone do zmiany dokonanej w punkcie trzecim postanowienia komornika, a więc będzie się odnosiło do kwoty 2 795,40 zł, albowiem kwota ustalonych kosztów egzekucyjnych (4 125,48 zł) do kwoty 1 330,88 zł należy się wierzycielowi (punkt 3 postanowienia komornika), a reszta tych kosztów należy się komornikowi (2 795,40 zł). W tej części punkt 4 postanowienia komornika jest ściśle powiązany z punktem 3 tego postanowienia.

Jednocześnie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy zastosował art. 100 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, albowiem stanowiska stron w sprawie były trafne jedynie częściowo, co znalazło odzwierciedlenie w sentencji wydanego przez Sąd Rejonowy postanowienia.

Dlatego też zarzuty podniesione w zażaleniach są bezzasadne, gdyż wyrok Sądu Rejonowego w Zabrze zaopatrzony klauzulą wykonalności jako prawomocny został uchylony dopiero 23 maja 2011 r., a egzekucja prowadzona na jego podstawie w związku z wydanym orzeczeniem przez Sąd Rejonowy w Gliwicach po ponownym rozpoznaniu sprawy była celowa co do kwoty uregulowanej przez dłużnika bezpośrednio na rzecz wierzyciela (to jest właśnie kwota pozostała do wyegzekwowania w myśl art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji). Dlatego też to od tej kwoty powinno się liczyć kwotę 5% kosztów postępowania egzekucyjnego, która jest należna od dłużnika, gdyż egzekucja została wszczęta celowo. Wskazane naruszenia przepisów postępowania oraz prawa materialnego także nie znalazły swojego uzasadnienia.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu:

a. o art. 350 § 3 kpc w związku z art. 361 kpc z uwagi na niewłaściwe oznaczenie zmienianego punktu postanowienia komornika, gdyż koszty są ujęte w punkcie 3, a nie 2, jak przez oczywistą omyłkę wskazano w sentencji zaskarżonego postanowienia, należało orzec jak w pkt. 1 sentencji,

b. o art. 385 kpc w związku z art. 397 § 2 kpc, art. 49 ust. 2, 4 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu jeszcze przed zmianą mocą ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji i art. 770 kpc należało zażalenie oddalić jako bezzasadne,

c. o art. 98 § 1 i 3 kpc w związku z § 11 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż dłużnik przegrał sprawę w toku rozpoznawania jego zażalenia,

d. o art. 98 § 1 i 3 kpc w związku z § 11 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461) oraz § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, gdyż dłużnik wygrał sprawę w toku rozpoznawania zażalenia komornika.

SSR (del.) Roman Troll SSO Danuta Pacześniowska SSO Aleksandra Janas